

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ارزیابی

تأثیرات محیط زیستی شهرها

برنامه محیط زیست ملل متحد

مترجم : دکتر حبیب‌اله فصیحی

عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی تهران

عنوان و نام پدیدآور :	ارزیابی تأثیرات محیط زیستی شهرها / تدوین برنامه محیط زیست
ملل متحد؛ مترجم حبیب‌اله فصیحی.	
مشخصات نشر :	تهران: حبیب‌اله فصیحی، ۱۳۹۵.
ملاحظات ظاهری :	۱۰۶ ص.: مصور، جدول، نمودار .
سابق :	۷۰۰۰۰ ریال: 978-600-04-4672-7
وضوئیت فهرست‌نویسی :	فیا
یادداشت :	عنوان اصلی: Assessing urban environmental performance
موضوع :	شهرنشینی -- جنبه‌های زیست‌محیطی
موضوع :	ارزیابی اثرات زیست‌محیطی
موضوع :	توسعه پایدار
موضوع :	سیاست شهری
شناسه افزوده :	فصیحی، حبیب‌اله، ۱۳۴۴ - مترجم
شناسه افزوده :	سازمان ملل متحد - برنامه محیط زیست
شناسه افزوده :	United Nations Environment Programme
رده‌بندی کنگره :	HT۳۶۱۹۵۱۱/۴
رده‌بندی دیویی :	۳۰۷/۷۶
شماره کتابشناسی ملی :	۴۲۰۱۲۳۲

مراکز پخش:

تهران، خیابان انقلاب اسلامی، ابتدای خیابان ۱۲ فروردین، انتشارات پیام
اصفهان، خیابان دانشگاه، کتابفروشی جهاد دانشگاهی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱	خلاصه اجرایی
۷	مقدمه مترجم
۹	مقدمه
۱۳	۱- عناصر نظری ارزیابی محیط زیست شهری
۱۳	۱-۱- مسائل مفهومی مربوط به شهرهای پایدار
۱۳	۱-۱-۱- مفاهیم متفاوت توسعه پایدار
۱۵	۱-۱-۲- شهر چیست؟
۱۶	۱-۱-۳- تفاوت در مفهوم شهر پایدار
۱۸	۲-۱- در جست و جوی سنجه های خوب
۱۸	۱-۲-۱- چالش های کلیدی در تعریف سنجه های خوب
۲۰	۲-۲-۱- ماتریس DPSIR
۲۴	۳-۱- تعریف بخش محیط زیستی کلیدی
۲۴	۱-۳-۱- ماتریس استاندارد سنجه های محیط زیستی

- ۲۶ ۲-۳-۱- تعیین اولویتهای جهانی: رویکرد راکسترم
- ۲۸ ۳-۳-۱- انطباق رویکرد راکسترم به شهرها
- ۳۰ ۴-۳-۱- پیشنهادهایی برای بخشهای محیطی
- ۳۱ ۴-۱- ابعاد قلمرویی اندازه‌گیری تاثیرات شهری
- ۳۱ ۱-۴-۱- تاثیرات محلی، دوردست و جهانی
- ۳۴ ۲-۴-۱- شمول ابعاد منطقه‌ای در انتخاب اولویت‌ها

۲- ارزیابی محیط زیست شهری؛ مرور اقدامات و شکاف تحلیل‌ها

- ۳۸ ۱-۲- شهرهای پایدار: ایده‌های متفاوت و ابزارهای مختلف
- ۳۹ ۲-۲- ارزیابی‌های محیط زیست شهری؛ بخش‌های محوری و سنجه‌ها
- ۳۹ ۱-۲-۲- چرخه زمین
- ۴۱ ۲-۲-۲- منابع آب
- ۴۲ ۳-۲-۲- مواد زائد جامد
- ۴۲ ۴-۲-۲- آلاینده‌ها
- ۴۳ ۵-۲-۲- کاربری زمین
- ۴۳ ۶-۲-۲- چرخه‌های ازت و فسفر
- ۴۴ ۷-۲-۲- تنوع زیستی
- ۴۵ ۳-۲- ارزیابی محیط‌زیستی؛ پیشنهاد یک مدل دو لایه متداخل

۳- پیشنهادات

- ۴۷ ۱-۳- پیشنهادهایی برای تحقیقات آینده
- ۴۷ ۱-۱-۳- اولویت هدف
- ۴۸ ۲-۱-۳- بخش‌های مغفول‌مانده

۴۸	۳-۱-۳- تنوع زیستی؛ مسئله‌ای نگران‌کننده
۴۹	۳-۱-۴- محاسبه تأثیرات خارج از محدوده
۵۱	۳-۱-۵- هماهنگی
۵۲	۳-۲- توصیه‌هایی به سیاستگذاران
۵۲	۳-۲-۱- سنجه‌های بهینه، سنجه‌های خوب و سنجه‌های عملیاتی
۵۳	۳-۲-۲- انطباق با نیازهای محلی
۵۵	۳-۲-۳- تطابق با شهرها
۵۵	۳-۲-۴- از دست دادن سیاستگذاری
۵۷	۳- نتیجه
۵۹	ضمیمه ۱. مرزهای سیاره‌ای و فضای عملیاتی سالم
۶۳	ضمیمه ۲. ارزیابی محیط‌زیستی و سایر ارزش‌های پایداری برای شهرها
۶۳	الف- ابزارهای جامع برای شهرها
۶۵	الف-۱- گزارش‌های ژئوسیتی
۶۷	الف-۲- شاخص شهرسبز زیمنس
۷۰	الف-۳- سوالیه شرکت- شهرهای پایدار
۷۱	الف-۴- گذرهای مانا
۷۱	الف-۵- شاخص امکانات شهر جهانی
۷۳	الف-۶- رصدخانه شهر جهانی
۷۴	الف-۷- شهرهای هوشمند اروپایی
۷۵	الف-۸- شاخص شهرهای پایدار
۷۶	ب- روش‌شناسی‌های دگر
۷۶	ب-۱- سوخت و ساز شهری

- ب-۲- طرح بریج ۷۸
- ب-۳- رد پای اکولوژیکی ۸۱
- ب-۴- پیمان‌های محیط زیست شهری ۸۲
- ج- شاخص‌های جامع به تفکیک بخش ۸۳
- ج-۱- شاخص تنوع زیستی شهر ۸۳
- ج-۲- شاخص تاثیر بر آب ۸۴

- ضمیمه ۳. در مورد پانل میان دولت‌ها برای تغییرات آب‌وهوایی ۸۷
- ضمیمه ۴. مجریه سنج‌های پیشنهادی ۸۹
- سنج‌های محوری ۹۰
- چرخه کربن ۹۰
- آلاینده‌ها ۹۰
- منابع آب ۹۰
- مواد زائد جامد ۹۱
- تغییر کاربری زمین ۹۱
- چرخه ازت و فسفر ۹۱
- شاخص‌های اختیاری ۹۱
- کتابشناسی ۹۳

خلاصه اجرایی

توسعه مؤثر هر شهر و منطقه چالش بزرگی است که ما را نیازمند سنجش‌های مطمئن و مرتبطی می‌سازد که بتوانند راهنمای برنامه‌ریزان برای رصد اقدامات و سنجش میزان پیشرفت آنها قرار گیرند. تعداد زیادی از شاخص‌های «شهر سبز» و «شهر پایدار» که امروزه مورد تأکید قرار داشته و پیوسته رو به ترقی بوده‌اند، از جنبه‌های کلیدی روش‌شناسی و مفهوم مفاهیم هستند و یکی از دلایل آن این است که توافق عمومی بر روی خصیصه‌های اصلی شهر پایدار و سنجش‌های متناسب آن، وجود ندارد. در حالی که مجموعه سنجش‌ها و سیستم‌های گزارش‌دهی، از این نظر که منعکس‌کننده نیازهای منحصر به فرد یک جامعه هستند، سرمایه محسوب می‌شوند، ممکن است از نظر طراحی چهارچوبی از سنجش‌ها که مشترک یا استاندارد بوده، پایگاه‌های داده‌ای را توسعه می‌دهند و توافقات عمومی را گزارش می‌مایند، چالش‌برانگیز هم باشند.

هدف این نوشتار آزمایش فرصت‌های توسعه توافق نظر جهانی در مورد شاخص‌های محیط‌زیستی شهری مورد استفاده در ارزیابی اقدامات محیط‌زیستی شهرها، در چهارچوب پیمان‌های محیط‌زیستی است. در این نوشتار تعدادی از سیستم‌های مفهومی و عملی گزارش‌دهی محیط‌زیستی و پایداری در سطح ملی و نیز در سطوح اجتماع و شهر تحلیل شده و نقاط قوت و ضعف آنها در رویارویی با چالش‌های گفته‌شده، مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند.

یکی از نخستین یافته‌های این مطالعه آن است که در خصوص بخش‌های مختلفی که نیازمند رصد هستند، توافق نظر عمومی وجود ندارد. برای پرکردن این شکاف، یک چهارچوب پنج بخشی برای ارزیابی اقدامات محیط‌زیستی به شرح زیر پیشنهاد می‌گردد:

- چرخه کربن
 - منابع آب
 - مواد زائد
 - آلاینده‌ها
 - تنوع زیستی
 - چرخه ازت و فسفر (P - N)
 - تغییر کاربری زمین
- یافته دوم این است که موضوعات محیط‌زیستی به‌نحو بارزی در مقیاس محلی و جهانی از یکدیگر متفاوت‌اند. در سطح شهر، مهم‌ترین چالش‌های محیط‌زیستی آنهایی هستند که کیفیت زندگی شهروندان را متأثر می‌سازند. عرضه آب و آلودگی آن، بهداشت و هدایت هوزآب‌ها و فاضلاب، مدیریت مواد زائد و آلودگی هوا از گذشته تا کنون در محور موضوعات محیط‌زیست شهری قرار داشته‌اند. به‌عکس، از منظر جهانی حیاتی‌ترین موضوع آن است که نرخ هشداردهنده از دست‌رفتن تنوع زیستی، کاهش یابد و از انتشار دی‌اکسید کربن (CO_2) و متان (CH_4) به جو و تخلیه ازت و فسفر به آب‌های جاری کاسته شود.

در این راستا یک مدل دو لایه متداخل و مرکب از ارزیابی‌های محلی و جهانی برای محاسبه تفاوت در موارد زیر پیشنهاد گردیده است:

۱- ارزیابی محلی یا داخلی: محیط‌زیست شهری در قلمرو مورد نظر به کمک ۱۷ سنجه محوری که چرخه کربن، منابع آب، مواد زائد و آلاینده‌ها را رصد می‌کنند، ارزیابی می‌شود. برای هر کدام، سنجه بار یا فشار وارده بسیار مناسب است زیرا مفیدترین شاخصی است که به کمک آن می‌توان اهداف خط‌مشی‌ها را فرمول‌بندی کرده و اقدامات مربوط را ارزیابی نمود. فهرست سنجه‌های اخیر که به لحاظ گردآوری داده و استانداردسازی بسیار ساده هستند، با دو دسته از سنجه‌های منبع محور تکمیل می‌گردد.

۲- ارزیابی جهانی: بیرونی. تحقیقات آینده به محاسبه تأثیرات فعالیت‌های شهری در خارج از قلمرو شهرها نیاز خواهند داشت. باید مجموعه سنجه‌های کنونی را بسط داد تا بتوان به کمک آنها تراز زیستی، چرخه فسفر و ازت و تغییر کاربری اراضی در سطح جهانی را ارزیابی کرد. یافته‌های فوق و مدل پیشنهادی به سهام‌بنای از توصیه‌ها برای تحقیق و سیاست‌گذاری، رهنمون می‌گردند.

توصیه‌هایی برای پژوهش

چگونگی در شمول قراردادن منابع معدنی: منابع در عملکرد که به ستم‌ها مشارکت ندارند و از این‌رو تاکنون در ارزیابی‌های محیط‌زیستی به حساب نمی‌آمدند. اما به هر حال منابع به موضوعات پایداری، قدرت و حرارت می‌بخشند و شایسته است که شاخص‌های مربوط به آنها در ردیف مباحث پایداری قرار گیرند. به‌ویژه نرخ چرخش مواد کلیدی احتمالاً سنگ‌بنای محکمی برای این شاخص‌ها فراهم می‌آورد.

تأثیرات محیط‌زیستی خارج از قلمرو: محاسبه تأثیرات بیرونی فعالیت‌های شهری در سطح جهانی و در سطوح پایین‌تر از آن برای روشن ساختن الزامات صحیح توسعه

پایدار، اهمیت دارند. سزاوار است تاجایی که امکان دارد ارزیابی تأثیرات محیط‌زیستی، فراتر از مرزهای جغرافیایی یک شهر مدنظر قرار گیرند. برای آشکارسازی تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم و اجتناب از دوباره‌کاری در محاسبات، زمینه‌های مربوط به سه حوزه پیش‌گفته، بسط یافته‌اند تا این که در خارج از قالب انتشار گازهای گلخانه‌ای مورد ملاحظه قرار گیرند. مطابق کارهای صورت گرفته در برآورد انتشار گازهای گلخانه‌ای، پیشنهاد می‌شود چهارچوبی در نظر گرفته شده و بسط یابد که با توجه به آن بتوان این یافته‌ها را به بخش‌های دیگر محیط‌زیستی انطباق داد و تأثیرات خارج از قلمرو را محاسبه نمود. بی‌گمان محاسبه این تأثیرات در باره تنوع زیستی که بیش از هر موضوعی نگران‌کننده بوده و در عین حال کمتر از هر موضوعی رصد شده است، اهمیت زیادی‌تری خواهد داشت. انتظار این است که بسط این روش‌شناسی، پیچیده باشد. شاید نیز بتوان در این زمینه از موردکاوی‌هایی که تأثیرات جابه‌جایی منابع خاص و مواد زائد مربوط به شهرهای منتخب را دنبال کرده‌اند، کمک گرفت.

یکپارچگی ورای سنجه‌ها: صرف یک رویه سنجه‌دانه برای جست‌وجوی راه‌حل‌های مطلوب و کمک به تصمیم‌گیران در خصوص این موضوعات پیچیده و درهم‌تنیده، کفایت نمی‌کند. تحلیل‌های سیستمی پیچیده و مدل‌سازی‌های متقابل پویا، حوزه‌های تحقیقاتی پرچنب‌وجوشی هستند که طی یک دهه زیست‌شناسی و علوم پزشکی را با یک سطح همگرایی فوق‌العاده، به خود مشغول داشته‌اند. این علوم اکنون به حدکافی رشد یافته‌اند که بتوانند پارامترهای گوناگون یک سیستم شهری و تأثیرات متقابل آنها را مدل‌سازی کرده و پویه‌هایی را برای ایجاد سناریوهای تکامل به خدمت بگیرند. مطالعات شهری و تصمیم‌گیری‌ها می‌توانند به‌شدت از این تحول ذهنی و عملی، بهره‌مند گردند.

انطباق با نیازهای محلی: زمینه‌های خاص محلی یک شهر می‌توانند تأثیرات مهمی بر روی علایق محیط‌زیستی آن شهر و اولویت‌ها و ظرفیت‌های آن برای انجام اقدامات، داشته باشند. هر مسئول محلی بایستی توانایی آن را داشته باشد که اولویت‌های محدوده جغرافیایی تحت مسئولیت خود را تعریف کند و در انطباق با زمینه‌های منطقه‌ای و محلی خاص آن محدوده، سنجه‌های متناسبی را برگزیند. گذشته از سنجه‌های محوری پیشنهاد شده در اینجا، چهارچوب برگزیده باید مشوق شهرها در طراحی و کاربست سنجه‌های بهینه‌ای باشد که با نیازهای جاری آنها انطباق دارد. انتظار این است، که این انعطاف‌پذیری یک سیاست مبتکرانه را پرورش داده و زمینه ساز تبادل بهترین اقدامات گردد.

سازگاری محیط‌زیست شهری - رشد در برابر سیاست مبتکرانه: فرجام سخن این - است که فراتر از سنجه‌ها، شراهد، عوارضه‌های سیاسی و جابروجنجال تصمیم‌گیران، مطالعه اخیر بهترین توصیه‌ها را برای به دست راه‌حل‌های کاربردی و مؤثر ارائه نموده و مجموعه‌ای از کارهای تکمیلی را که از طریق تطبیق سبک‌های زندگی با اولویت‌های محیط‌زیستی، سازگاری محیط زیست شهری را تأیید می‌دهند، پیشنهاد می‌نماید.

مقدمه مترجم

امروزه برنامه ریزان و سیاستگذاران کشورها با درک اهمیت بحران‌های محیط‌زیستی و ضرورت حفظ سلامت محیط زیست، تدوین و اجرای برنامه‌هایی را در جهت استمرار و پایداری محیط زیست و جلوگیری از آلودگی و تباهی و تخریب منابع پیگیری می‌نمایند. به مانند هر برنامه اجرایی، در برنامه‌ها و طرح‌های اجرایی مربوط به حفاظت و پایداری محیط زیست نیز رکن‌ها و عناصر مختلف محیط زیست از هوا، آب و خاک گرفته تا تنوع زیستی، انسان‌دوستان و تنظیم برنامه‌های مناسب و ارزیابی میزان تاثیر و کارآمدی برنامه‌های اجرا شده یک ضرورت حتمی است. مؤسسات و سازمان‌های مختلف از دیرباز شاخص‌ها و سنجه‌ها را برای این ارتباط پیشنهاد کرده و آزموده‌اند. این جریان هنوز هم ادامه دارد و هر بار با فناوری تازه و با اصلاح و تغییر شاخص‌ها و سنجه‌های تازه‌ای ابداع و توصیه می‌شود.

در نوشتار پیش‌رو، برنامه محیط زیست ملل متحد سنجه‌ها و شاخص‌ها را به عنوان یکی از سازمان‌های مختلف کشورهای پیش‌رو که در شهرهای مختلفی آزموده شده‌اند را مرور کرده و مورد بررسی اجمالی قرار داده است. این محتوا خواننده را به شکل مقدماتی با برخی از شاخص‌ها و سنجه‌ها و نقاط قوت و ضعف آنها آشنا می‌سازد و از نظر ایجاد یک تصور و دید کلی نسبت به ارزیابی طرح‌ها و اقدامات مربوط به محیط زیست شهری و چگونگی آن، مفید خواهد بود.

مقدمه

در طول تاریخ زندگی انسان، شهرنشینی به مفهوم امروزی سابقه نداشته است. حدود ۹۰ درصد از رشد شهرنشینی جهان به کشورهای در حال توسعه اختصاص داشته و نواحی ساخته شده شهری این کشورها طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۳۰، به سه برابر افزایش پیدا خواهد کرد. برآورد شده که تنها طی ۳۰ سال، چیزی در حدود ۴۰۰ هزار کیلومتر مربع که برابر کل ناحیه ساخته شده شهری از سال ۲۰۰۰ است، تحت ساخت و ساز قرار گیرد (سوزوکی^۱ و دیگران، ۲۰۱۰).

این فرآیند عظیم شهرنشینی ناگزیر در کانون محلی زیست آینده ما قرار دارد. شهرها و مناطق شهری به طیف وسیعی از منابع اعم از آب، مواد غذایی و مواد خام در خارج از مرزهای جغرافیایی خود متکی می‌باشند. این تقاضاها می‌تواند واجد تأثیرات محیط‌زیستی مهمی در مسافت‌های دور و نزدیک باشند. مناطق شهری همچنین مقادیر زیادی انرژی را مورد مصرف قرار می‌دهند و بدین‌گونه در انتشار گازهای گلخانه‌ای نقش دارند. به لحاظ محلی عدم تامین کافی آب، بهداشت و دفع هرزآب‌ها و تولید مقادیر عظیمی از مواد زائد و آلودگی هوا و آب می‌توانند تأثیرات محیط‌زیستی

¹ Suzuki

مهمی برجا گذاشته و سبب بار سلامت طاقت‌فرسایی برای شهروندان گردند. این موضوعات به‌ویژه در کشورهای کم‌درآمد و نواحی ساحلی بسیار حاد هستند.

اگر نواحی شهری منشاء بیشتر تباهی‌های محیط‌زیستی هستند، خود نیز سنگ‌بنای راه‌حل‌های بسیاری از مسائل محیط زیستی می‌باشند. برای مثال تراکم زیاد مسکن شهری، سیستم‌های عمومی حمل‌ونقل را کارآمدتر می‌سازند و سبب کاهش مصرف انرژی برای گرمایش، سرمایش و روشنایی می‌گردند. راه‌حل مسائل مربوط به آلودگی صوتی، هوا و آب از داخل شهرها ممکن است، حتی اگر سیاست‌های مربوط منشائی ملی یا جهانی داشته باشند (ساسن^۱، ۲۰۰۹).

پروفسور نیکلاس استرن^۲ در همایش «پنج ریسک مهم در سال ۲۰۰۸»، اهمیت ملاحظات منطقه‌ای را به نقل از گلدمن ساش^۳، این‌چنین بیان کرده است: "چند صد مایل مربع از کره زمین، سرشمردنی رودهای مهم آسیا یعنی گنگ^۴، زردرود^۵ و یانگ-تسه^۶ هستند که سه میلیارد انسان یعنی نیمی از جمعیت زمین، به‌سر می‌برند." بسیاری از عوامل منطقه‌ای چون موقعیت جغرافیایی و شرایط محیط محلی می‌توانند توانایی شهرها را از نظر اقدامات، مسیرهای توسعه، زمینه‌های همکاری و یا ظرفیت‌های انعطاف‌پذیری، تحت تأثیر قرار دهند. اکنون بیش از هر زمان دیگری روشن است که توانایی تعریف آنچه می‌تواند در مقیاس بزرگ صورت پذیرد، زمینه‌های محلی و منطقه‌ای بستگی دارد.

1. Sussen

2. Nicholas. S Stern

3. Goldman Sachs

4. Ganges

5. Yellow Rive

6. Yangtse

همان‌طور که گرگ کلارک^۱ بیان داشته، موضوع پایداری در اغلب موارد به عنوان ویژگی برجسته تلاش‌های جامع شهری نمایان شده اما به‌عنوان یک ملاک و معیار گریزناپذیر سنجش، مورد توجه قرار نگرفته است. سنجه‌های متعدد «شهرسبز» و «شهر پایدار» که امروزه رواج زیادی دارند، از نظر جنبه‌های کلیدی روش‌شناسی و مفهوم، متفاوت‌اند (کلارک، ۲۰۱۱) و یکی از علل آن شاید این باشد که هنوز توافق عمومی بر روی ویژگی‌های اساسی شهر پایدار و معیارهای سنجش مربوط، حاصل نشده است.

جست‌وجوی سنجه‌های کارآمد برای سنجش پایداری قبل از آن‌که یک چالش سیاسی تلقی شود، به‌خوبی یک مسئله علمی و تکنیکی مطرح است. علوم به‌وضوح نیازمند گسترش شناخت سیستم‌های اساسی، دولت‌ها و فرآیندهایی هستند که سنجه‌ها باید نمایانگر آنها باشند. به‌ر حال سنجه‌ها اغلب بر مبنای توانایی اندازه‌گیری یک پدیده خاص انتخاب می‌شوند تا بر اساس نیاز به اندازه‌گیری. به عبارت دیگر آنها یک موضوع تکنیکی تلقی می‌شوند تا یک موضوع هنجاری (مک‌کول و استنکی^۲، ۲۰۰۴).

مطالعه پیش‌رو بر تأثیرات محیط‌زیستی شهری یعنی آنچه باید مورد اندازه‌گیری قرار گیرد و چگونگی اندازه‌گیری، متمرکز بوده و ابعاد اقتصادی و اجتماعی توسعه پایدار را دربر نمی‌گیرد. ادبیات نظری پایداری، برخی عناصر مربوط به چهارچوبی را می‌شناساند که می‌توان در آغاز از آن برای تعریف اقدامات محیط‌زیستی، بهره برد. هدف نوشتار اخیر ارائه بنیانی از یک چهارچوب برای ارزیابی اقدامات محیط‌زیستی شهری است و به این منظور در ابتدا تحلیلی دارد بر ادبیات علمی مربوط تا از آن طریق

^۱ . Greg Clark

^۲ . McCool & Stankey

بتوان فهمید که چه موضوعاتی نیازمند ارزیابی هستند و امروزه چه می‌توان انجام داد؟. سپس شاخص‌های شهری مورد اعمال کنونی مرور شده و در نهایت پیشنهادهای اصلاحی ارائه گردیده است.

گرچه ارزیابی طرح‌های محیط‌زیستی شهرها، ضرورت دارد اما این کار به‌خودی‌خود برای تأثیرگذاری بر پایداری کافی به‌نظر نمی‌رسد. از این‌رو باید کارهای دیگری نیز در آینده انجام گیرند تا ابعاد اجتماعی و اقتصادی را یکپارچه نموده و تعیین کنند که چگونه تأثیر متقابل میان این ابعاد می‌تواند در راستای به‌حداکثر رساندن فرصت‌ها و به‌حداقل رساندن چالش‌های رویاروی شهرها، مورد استفاده قرار گیرد.